

कल्केश मूर्द्धनि । प्रलेपः सद्यतः शीतः क्षीरपिष्टः प्रशस्यते । लैल्याङ्गनैरपहरेदन्मशेषं भवेद्यदि । अर्म्म चाल्यन्द्विनिभन्नीलं रक्तमथापि वा । घूसरन्तु यच्चापि शुक्रवत्तदुपाचरेत् । चर्म्मभम्बहलं यत्तु स्नायुमांसघनाद्यतम् । छेद्यमेव तदन्म स्यात्कृष्णमण्डलगञ्जयत् । विशुद्धवर्णमक्षिप्तं क्रियास्त्रिगणतक्तमम् । छिन्नेऽर्म्मणि भवेत्स्यग्यथास्वमनुपद्रवम् । सिराजाले सिरायास्तु कठिनास्ताश्च बुद्धिमान् । उल्लिखेन्मण्डलाग्रेण वडिशेनावलम्बिताः । सिरासु पिडका जाता या न सिध्यन्ति भेषजैः । अर्म्मवन्मण्डलाग्रेण तासाञ्छेदनसिध्यते । रोगयोश्चैतयोः कार्यासम्भोक्तं प्रतिसारणम् । विधिश्चापि यथादोषं लेखनद्रव्यसम्भृतः । सन्धौ संखेद्यशस्त्रेण पर्वणीकां विचक्षणः । उत्तरे च त्रिभागे च वडिशेनावलम्बिताम् । छिन्द्यान्ततोऽर्द्धमध्ये स्यादशुनाडी ह्यतोऽन्यथा । प्रतिसारणसत्त्वापि सैन्धवचौद्रमिषप्रते । लेखनीयानि चूर्णानि व्याधिशेषस्य भेषजम् । शङ्खं ससुद्रफेनञ्च मण्डूकीञ्च ससुद्रजाम् । स्फटिकं कुरविन्दञ्च प्रबालाशुनकन्तथा । वैदूर्योपलकं सुक्तामयस्ताम्बरजांसि च । समभागानि सम्मिषप्र साङ्घं शोतोऽङ्गनेन तु । चूर्णाङ्गनं कारयित्वा भाजने मेघशुद्धजे । संस्यायोभयतः कालमङ्गयेत्सततं बुधः । अर्म्मणि पिडकां हन्यात्सिराजालानि तेन वै । अर्शस्तथा यच्च नान्ना शुष्काशौऽनुदमेव च । अभ्यन्तरं वर्त्मशया विधानं तेषु वक्ष्यते । वर्त्मोपखेद्य निर्भुजप्रसूचोत्क्षिप्य प्रयत्नतः । मण्डलाग्रेण तीक्ष्णेन मूले छिन्द्याङ्गिषग्वरः । ततः सैन्धवकासीसकृष्णाभिः प्रतिसारयेत् । स्थिते च रुधिरं वर्त्मं दहेत्स्यक्शलाकया । जारेणावल्लिखेच्चापि व्याधिशेषो भवेद्यदि । तीक्ष्णैरुभयतो भागैस्ततो दोषमधिच्छिपेत् । वितरेच्च यथादोषमभिध्यन्दक्रियाविधिम् । शस्त्रकर्म्मण्युपरते मासञ्च स्यात्सुयन्तितः” ।

छेमण्ड पु० छमण्ड+प्रपो० अत एत्वम् । माहपितृहीने बालके (छाँड) उज्ज्वलदतः ।

छेलक पु० स्त्री को-कर्म्मणि वा० डेलकन् । १कागे २काग्यां स्त्री टाप् । भावप्र० कागशब्दे दृशप्रम् ।

छेलु पु० को-वा० डेलु । सोमराज्याम् शब्दच०

छेदिकं लि० छेदं नित्यमर्हति ठञ् । नित्यच्छेदाहं वेतसे पु० सि० कौ० ।

छेदने दि० पर० सक० अनिट् । छति अच्चात्-अच्चा-सीत् । चच्छौ । कातः-छितः । [देखोया] ।

छेटीका स्त्री कुट-एवुल् । तर्ज्जन्यङ्गुध्वनौ (तुडी-छेटीन् पु० कुट-णिनि । कैवत्ते त्रिका० ।

छेराण न० कुर-भावे ल्युट् । १परित्यागे त्रिका० ।

छेलाङ्ग पु० कुर-वा० अङ्गत् रस्य लः । मातुलुङ्गे (टावा-लेवु) शब्दरत्ना० ।

छेहारा स्त्री द्वीपान्तरखर्जूरिकायाम् । “खर्जूरी गोस्तनाकारा परद्वीपादिहागता । जायते पश्चिमे देशे सा कोहारेति कीर्त्यते” भावप्र० खर्जूरशब्दे २४६८पृ० तद्गुणा दृश्याः ।

छु गतौ स्वा० धात्व० सक० अनिट् । छवते अच्प्रोष्टशेषङि अचि(चु)च्छप्रवत् त । खेः सनि चु(चि)च्छप्रावधिषति ते ।

इति वाचस्पत्ये छकारादिशब्दार्थनिरूपणम् ।